

POSTANOWIENIE

Dnia 13 czerwca 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Zawistowski (przewodniczący)

SSN Józef Frąckowiak

SSN Grzegorz Misiurek (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa W. F. i A. R.

przeciwko Miastu W., W. J., T. K., E. C., H. S., D. C., K. C. i A. S.

z udziałem interwenienta ubocznego Skarbu Państwa - Komendanta Głównego Policji o eksmisję,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 13 czerwca 2008 r., skargi kasacyjnej powoda W. F.

od postanowienia Sądu Okręgowego w W. z dnia 23 maja 2007 r., sygn. akt V Ca (...),

uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy w W. wyrokiem z dnia 24 listopada 2006 r. oddalił powództwo W. F. i A. R. o nakazanie opróżnienia i wydania:

- pozwanym Miastu W., T. K., E. C., H. S., D. C., K. C. i A. S. – lokalu mieszkalnego nr (...) w budynku przy ulicy Ś. oraz - pozwanym Miastu W. i W. J. – lokalu mieszkalnego nr (...) znajdującego się w tym samym budynku.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i wnioski.

Powodowie są współwłaścicielami przedmiotowych lokali. Zostały one przejęte przez resort spraw wewnętrznych. Pierwszy z nich przydzielono E. K., mężowi pozwanej

T. K., drugi – W. J. Oba lokale pozostają w dyspozycji Komendy Głównej Policji. Do zamieszkiwania w lokalu nr (...) uprawnieni są T. K., E. C., H. S., D. C., K. C. i A. S.

Zgodnie z art. 90 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (jednolity tekst: Dz. U. z 2007 r. Nr 43, poz. 266) właściciele lokali mieszkalnych pozostających w dyspozycji ministra właściwego do spraw wewnętrznych lub podległych mu organów, mogą zostać ograniczeni w prawie rozporządzania tymi lokalami, jak też korzystania z nich, dopóki nie zostały one opróżnione trybie określonym w tej ustawie. Pozwanym przysługuje skuteczne względem powodów uprawnienie do korzystania z lokali nr (...) i (...), dlatego też żądanie nakazania ich opróżnienia i wydania nie znajduje usprawiedliwienia.

Sąd Okręgowy w W., na skutek apelacji powoda W. F., postanowieniem z dnia 23 maja 2007 r. uchylił wyrok Sądu Rejonowego, odrzucił pozew i orzekł o kosztach procesu.

Sąd Okręgowy wskazał, że skoro bezspornie lokale, których opróżnienia i wydania domagają się powodowie, pozostają w dyspozycji Komendanta Głównego Policji, to przepisy ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów (Dz. U. Nr 31, poz. 266 ze zm.) mogłyby mieć do nich zastosowanie – stosownie do dyspozycji art. 3 ust. 2 tej regulacji - jedynie w przypadku braku odrębnych przepisów dotyczących tych lokali, stanowiących inaczej. Tymczasem takie odmiennie uregulowania przewidziane zostały w art. 90 i art. 97 ust. 5 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji. Ten ostatni przepis zastrzega wyraźnie, że przydział i opróżnienie lokali mieszkalnych pozostających w dyspozycji ministra właściwego do spraw wewnętrznych lub podległych mu organów następuje w drodze decyzji administracyjnej. Odesłanie do tych przepisów zawiera art. 29 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz członków ich rodzin (jednolity tekst: Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 67 ze zm.; dalej: „ustawa o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy”). W świetle tych odrębnych regulacji, droga sądowa w sprawach o opróżnienie przedmiotowych lokali jest niedopuszczalna i to niezależnie od tego, czyją są one własnością.

W skardze kasacyjnej skierowanej przeciwko rozstrzygnięciu dotyczącemu eksmisji z lokalu nr (...) w budynku przy ulicy Ś. w W., opartej na podstawie określonej w art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c., powód W. F. zarzucił Sądowi Okręgowemu naruszenie:

- art. 2 § 3 i art. 379 pkt 1 k.p.c. w związku z art. 90, art. 95 i art. 97 ust. 5 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji i w związku z art. 29 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy przez uznanie, że żądanie opróżnienia i wydania wymienionego lokalu nie podlega rozpoznaniu w drodze postępowania przed sądem powszechnym;
- art. 365 § 1 k.p.c. przez pominięcie mocy wiążącej prawomocnego postanowienia Sądu pierwszej instancji oddalającego wniosek o odrzucenie pozwu z powodu niedopuszczalności drogi sądowej.

Powołując się na tak ujęta podstawę kasacyjną skarżący wniósł o uchylenie postanowienia Sądu Okręgowego w zaskarżonej części i przekazanie w tym zakresie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

W odpowiedziach na skargę kasacyjną interwenient uboczny po stronie pozwanej - Skarb Państwa – Komendant Główny Policji zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa oraz pozwani uprawnieni do zamieszkiwania w lokalu nr (...) wnieśli o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z ustaleń przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku wynika, że powodowie są współwłaścicielami lokalu mieszkalnego nr (...) w budynku przy ulicy Ś. Zgłoszone przez nich żądanie nakazania opróżnienia i wydania tego lokalu zmierza zatem do realizacji roszczenia przewidzianego w art. 222 § 1 k.c. Nie ulega więc wątpliwości, że roszczenie to wynika ze stosunku cywilnego. Do rozpoznawania spraw ze stosunków z zakresu prawa cywilnego powołane są – co do zasady – sądy powszechne. Zasadę tę statuuje art. 2 § 3 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, sprawy cywilne nie podlegają rozpoznaniu w postępowaniu sądowym jedynie wtedy, gdy przepisy szczególne przewidują dla nich właściwość innych organów. W rozpoznawanej sprawie zasadnicze znaczenie ma zatem kwestia, czy obowiązują przepisy szczególne przewidujące - w zakresie orzekania eksmisji z lokalu mieszkalnego objętego żądaniem pozwu - właściwość innych organów. Podkreślić przy tym należy, że wyłączenie z kognicji sądu powszechnego rozpoznawania spraw cywilnych musi być wyraźne, a regulujące te kwestię przepisy podlegają wykładni właściwej dla rozwiązań stanowiących wyjątek od przyjętej zasady (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 2005 r. IV CK 70/05 niepubl.).

Sąd Okręgowy uznał, że takim przepisem szczególnym jest art. 97 ust. 5 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (dalej: „ustawa o Policji”). Zgodnie z jego treścią,

odczytywaną z uwzględnieniem postanowień ust. 1 wymienionego artykułu oraz art. 90 tej ustawy, przydział i opróżnianie mieszkań będących w dyspozycji ministra właściwego do spraw wewnętrznych lub podległych mu organów, które zostały uzyskane w wyniku ich działalności inwestycyjnej albo od terenowych organów rządowej administracji ogólnej lub stanowiących własność gminy albo zakładów pracy, a także zwolnione przez osoby dysponujące przydziałem uzyskanym z jednostek podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, następuje w formie decyzji administracyjnej.

Odnosząc się do tej argumentacji trzeba zauważyć, że wskazane wyłączenie drogi sądowej może odnosić się tylko do tych lokali mieszkalnych, które pozostają w legalnej dyspozycji ministra właściwego do spraw wewnętrznych lub podległych mu organów (por. uzasadnienia: wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2002 r., I CKN 683/00, nie publ. oraz uchwały Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 1996 r., III CZP 189/95, OSNC 1996, nr 7-8, poz. 93). Przyjąć zatem należy, że powództwo o wydanie lokalu mieszkalnego wytoczone – jak ma to miejsce w rozpoznawanej sprawie - przez osobę powołującą się na prawo własności, oparte na twierdzeniu o bezprawnym pozostawaniu tego lokalu w dyspozycji podmiotów określonych w art. 90 ustawy o Policji, podlega rozpoznaniu przez sąd powszechny. Artykuł 97 ust. 5 tej ustawy nie wyłącza w takich przypadkach drogi sądowej. Pogląd taki wyraził również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 maja 2008 r., I CSK 526/07 (nie publ.) w sprawie z powództwa o eksmisję z przedmiotowego lokalu, wytoczonego przez W. F. i A. R. przeciwko Skarbowi Państwa – Komendantowi Głównemu Policji, podkreślając, że odebranie władztwa nad nieruchomością z naruszeniem prawa nie powoduje utraty roszczenia windykacyjnego, jeżeli nie zadysponowano skutecznie nieruchomością i nie stała się ona własnością innych osób fizycznych lub prawnych.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury, samo "posiadanie" prawa, którego ochrony się żąda, potrzebne jest nie do wszczęcia, lecz do wygrania procesu. O dopuszczalności drogi sądowej sąd winien rozstrzygać, kierując się jedynie treścią pozwu, powołanymi w nim przepisami, a nie oceną zasadności żądania. Dopuszczalność drogi sądowej nie zależy bowiem ani od wykazania istnienia materialnoprawnego roszczenia, ani też od charakteru stosunku prawnego faktycznie istniejącego między stronami (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lipca 2003 r., III CKN 564/01, nie publ.).

Trafnie zatem skarżący zakwestionował stanowisko Sądu Okręgowego wskazujące na niedopuszczalność drogi sądowej w rozpoznawanej sprawie.

Zapatrywania tego nie usprawiedliwia stwierdzenie, że skoro lokal nr (...) objęty został decyzją o przydziale, to znajdował się on w dyspozycji organu, który tę decyzję wydał.

Wbrew odmiennemu zapatrywaniu skarżącego, Sąd Okręgowy rozważając przy rozpoznawaniu apelacji kwestię dopuszczalności drogi sądowej - mimo wcześniejszej prawomocnej odmowy odrzucenia pozwu z tej przyczyny – nie naruszył art. 365 § 1 k.p.c. Zgodnie bowiem z art. 378 § 1 k.p.c. sąd drugiej instancji jest obowiązany wziąć pod uwagę z urzędu – w granicach zaskarżenia – wszystkie przyczyny nieważności postępowania. Wadliwe wnioski, jakie wysunął z tej oceny, usprawiedliwiają natomiast zarzut naruszenia pozostałych, wskazanych w skardze kasacyjnej, przepisów postępowania.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.